

בבא מציעא קי"ט

משנה

שתי גנות זו ע"ג זו והירק בינתיים שתי גנות סמוכות זו לזו, האחת קרקעיתה גבוהה רמ"א של עליון רי"א של תחתון וזו שלידה קרקעיתה נמוכה והירק בינתיים, רבי מאיר אומר של עליון, שהרי הוא עפרו ויונק משלו. רבי יהודה אומר של תחתון, שהוא מונח על אוירו. אמר רבי מאיר, אם ירצה העליון ליקח את עפרו אין כאן ירק. אמר רבי יהודה אם ירצה התחתון למלאות את גינתו אין כאן ירק.

אר"מ מהיכן ירק זה חי אר"ש כל שהעליון יכול לפשוט יד שלו והשאר של תחתון אמר רבי מאיר, מאחר ששניהן הן יכולין למחות זה על זה⁴³² רואין מהיכן ירק זה חי. ממקום שהוא יונק וגדל לו ינתן הירק. אמר רבי שמעון, כל שהעליון יכול לפשוט את ידו וליטול הרי הוא שלו⁴³³, כמו שרבי מאיר אמר הואיל ומעפרו היא חיה, והשאר של תחתון. והעליון עצמו מפקיר אותם לגביו שגנאי הוא לו ליטול רשות להכנס לתוך של חבירו וללקוט.

גמרא

ר"מ ור"י חולקים אם או' שדי נופו אמר רבא, אין חולק בעיקרו, בשרשי הירק שהוא של העליון בין לדברי רבי מאיר ובין לדברי רבי יהודה. ורבי מאיר ורבי יהודה חולקים רק בנופו, שתלוי באוירו של התחתון. רבי מאיר סובר שאומרים השלך את נופו אחר עיקרו והוא של העליון. ורבי יהודה סובר שלא אומרים כן והוא של התחתון.

היוצא מן הגזע ומן השרשים של בעל הקרקע דר"מ רי"א מן הגזע של בעל האילן וכן שנינו את מחלוקת רבי מאיר ורבי יהודה בברייתא⁴³⁴, לגבי מקח וממכר⁴³⁵ בלוקח אילן בתוך של חברו, היוצא מן הגזע ומן השרשין⁴³⁶ הרי אלו של בעל הקרקע, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, מן הגזע של בעל האילן, ומן השרשין של בעל הקרקע. ושנינו בברייתא⁴³⁷, בתוספתא במסכת ערלה, אילן היוצא מן הגזע ומן

432 שירק זה לא יהיה כאן העליון יכול ליטול עפרו והתחתון למלאות גנתו.

433 משמע שבעיקר הדין הוא סובר כר"י, והנפק"מ למכירה ולערלה ולכן הרמב"ם כתב בבעיה לקמן שלכתחילה העליון לא יטול וכו'. הגהות הגר"א.

434 לפי המהרש"ל לא גורסים כן את המוקף בסוגרים ואודא לטעמייהו אלא כמו שמובא.

435 אינו כה"ג ממש ואפי' שיאמר ר"י היוצא מן הגזע של בעל הקרקע לא יקשה כלום שהרי עומד באויר של בעל הקרקע וגם יונק מן הקרקע. וגם לא היה בדעת המוכר למכור אלא את האילן הוה ולא אילן חדש שידגל מהגזע. וגם אם ר"מ היה אומר של בעל האילן לא היה קשה מפני שאפשר לומר שמה שיוצא מן הגזע הוא כמו הענפים המתחדשים מן העץ. ומה שאמר כה"ג הוא לגבי זה שר"מ מיפה את כחו של בעל הקרקע יותר מרבי יהודה. תוס'.

436 גזע הוא כל שרואה פני חמה שרשים שאין רואין פני חמה ואע"ג ששבח נוף העליון לבעל האילן כמה ששנינו הגדילו לא ישפה שם ירד על דעת כן שכל זמן שיהיו ראויים לעשות פרי יהא בקרקע וישא ענף ופירות אבל אילן אחר העולה מן הגזע הוא אילן אחר. רש"י.

437 יש לגרוס ותניא ולא ותנן.

השרשין חייב בערלה⁴³⁸, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, מן הגזע פטור מן
השרשין חייב⁴³⁹.

וצריכים להשמיע את מחלוקתם גם וצריכים להשמיע את מחלוקתם בשני המקומות, גם
במזון וגם באיסור

בקונה אילן בשל חברו, היינו אומרים שרבי יהודה אומר שהיוצא מן הגזע הוא של
בעל האילן במזון. אבל לגבי ערלה שהיא איסור הוא מודה לרבי מאיר. ואם היו
מביאים את מחלוקתם בערלה, היינו אומרים שרק בערלה רבי מאיר אומר שגם
היוצא מן הגזע חייב בערלה, אבל במזון הוא מודה שהוא של בעל האילן.

למדנו במשנה, שלרבי שמעון כל שהעליון יכול לפשוט וליטול הרי הוא שלו. דבי
רבי ינאי אמרו, ובלבד שלא יאנס. הסתפק רב ענן ויש אמרו רבי ירמיה, מה הדין
אם העליון מגיע לנופו ואינו מגיע לעיקרו, או מגיע לעיקרו ואינו מגיע לנופו,
כגון שנופו נוטה למטה. ונשארה הגמרא בתיקון.

אפרים ספרא תלמידו של ריש לקיש אמר משם ריש לקיש הלכה כרבי שמעון.
ואמרו את דבריו לפני 'שבור מלכא'⁴⁴⁰ ואמר להם 'אפריון נמטייה לרבי שמעון' חן
שלנו לרבי שמעון.

הדרן עלך הבית והעליה

וסליקא לה מסכת בבא מציעא בסייעתא דשמיא

438 גורסים לר"מ חייב בערלה שהוא אילן לעצמו שגזע הסמוך לקרקע בתוך שלשה הוא כקרקע, ואף על גב
שאינו יונק מהקרקע עצמה שדי נופו בתר עיקרו. רש"י.

439 ואילן קטן היוצא (מן הגזע או) מן השרשין לית דינא ולית דינא דקרקע גמורה היא ומן הגזע נמי רבי מאיר
סבר שדי נופו בתר עיקרו והתם מפרש מאי גזע ומאי שרשין גזע כל שרואה פני חמה שרשין שאין רואין פני חמה
ואע"ג דשבח נוף העליון לבעל האילן כדקתני התם הגדילו לא ישפה התם הוא דאדעתא דהכי נחת שכל זמן שיהא
ראויין לעשות פרי יהא בקרקע וישא ענף ופירי אבל אילן אחר העולה מן הגזע אילנא אחרינא הוא:

440 רש"י כתב שנראה לו שהוא שבור מלכא מלך פרס שהיה בקי בדינים ואמרו לפניו את דברי ר"ש במשנה
ואמר אפריון נמטייה לר"ש יקבל חן מאתנו על דבר זה. ויש שאמרו שבור מלכא הוא שמואל שבכמה מקומות
נקרא כך. רש"י ותוס.

